

Изази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ за годи-
ну ф. 6, за по године ф. 3,
за четврт године ф. 1 и
50 новчића.
За АУСТРО-УГАРСКУ
за годину ф. 6, за по год.
ф. 3, за четврт године ф.
1 и 50 новчића.
За СРБИЈУ за годину
ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕЋЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаће се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Дописи пишу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Телеграфске вијести.

Бечки „Кореспонденц-биро“ јавља:

БУКАРЕШТ, 23. Јунија. Код Си-
штова проишло је 120.000 Руса преко
Дунава. Главни стан је смештен у Сиштову.
Руска војска дијели се на три одјељења
и иде пут Рушчука, Балкана и Никопоља.

Из Цариграда јављају, да су Руси
изнова били побједени 23. Јунија близу
Бијеле, и да су сеповукли Систову. (Кажу
Турци. Пр. Ур.). Устанак кавкаски
напредује.

ЦАРИГРАД 23. Јунија: „Аж. Хав.“
јавља, да ће војска Сулејман-пашина, која
се била против Црне Горе, бити наскоро
послати на другу страну.

Цетиње, 26. Јунија.

Још никада ваљда нијесу негина
и лаж стајали у таквој ужасној про-
тивности, као овога пута вијести не-
кијех новина о нашем бојишту пре-
ма правом стању ствари. Лаж живи
од памтвијека, и било је увјек људи,
којима је мило било и који су имали
зашто истину извртати и непосто-
јеће измишљати, и није сад ни први
ни последњи пут, да неки извјесне
прилике хоће да употребе за своју
корист, али овако безобразно истини
у очи плувати — и опет кажемо, тога
ваљда није никада било.

Историја Црне Горе, то је исто-
рија непрекидне, јуначке борбе, која
српском народу није никада давала
очајавати и којој су се страни народи
с разлога ваљда дивили. Но у тој
историји нема борбе, која би се дала
сравнити са овом садашњом. Тога
јунаштва, тога најплемнитијег пре-
гнућа и пожртвовања од стране војске
црногорске, те вјештине и тога јасног
и добро прорачуњеног погледа нашега
војсководства и најпослије тако сјај-
ног успјеха противу толике неприја-
тељске силе, тога заиста још није било
у нашој павјесници.

Ми смо у последњем листу у
стању били јасно изнијети ратни план
наше војске. Он је био брзо смишљен
у часу, кад је неочекивана сила са
три стране навалила на Црну Гору,
био је са необичним јунаштвом изва-
ђан и најсретније је довршен. Напу-
стивши црногорска војска Дугу, Турци
су били у стању ући у Нившић и то
им је једини успјех, али привидни и
моментани, привидни за то, што је
Сулејман врло мало тајна оставио у
Никшићу, узевши сав остали собом за
пут на Цетиње, а моментани за то,
што ће бити брзо уништен. Па и тај
успјех већ је турска војска платила
главом у острошком пролазу. Многи
су се чудили, зашто је наше војско-
водство оставило Планиницу и Острош-
ку греду, тијесни улаз и такву при-
родну тврђу, која се са врло малом
војском даје затворити и одбранити
против десет пута јаче силе. Но на-
мјера је његова била, да турска вој-
ска улегне под Острог, па онда да је
црногорска војска заиђе, прекине јој
свезу и повратак к Никшићу и да је
са помоћу божијом упропашћујући
гони пред собом. Ово је основа тога
плана: Борба на Планиници могла би
врло дуго и ваљда безуспјешно трајати
и стала би у дужем времену велики-
јех жртава Црну Гору: најпосље би
Сулејман-паша обрнуо на другу стра-
ну; јер предријети неби никако могло,

и онда би ново бојиште постало неиз-
вјесно. А уђели Турци под Острог,
извјесно је, да ће погинути, и да са
остатком његове војске неће моћи
продужити офензиву, а продужили је,
да ће посигурно сатрвено бити. Сулеј-
ман-паша није на ово помишљао, него
се врло обрадовао, кад је наша Пла-
ниницу отворену и Острошку греду
слободну, те се одмах низ Повију
спустио. Осамнајест батаљона црно-
горскијех, који су били ниже заузели
најбоље позиције и стојали укљивени
са батеријом топова на два мјеста, ту
нападну турску војску из небуха, и
крвава, безпримјерна деветодневна
борба одпоче се. Ми смо били у на-
шијем вијестима о погибији турској
врло умјерени, сад смо у стању по
нашим тачним извјештајима и по са-
мом турском казивању праву слику
тога ужасног пораза турског показати.

И док је ова страховита борба
трајала, док су се Црногорци као лавови
и са најбољијим успјехом борили уни-
шћујући војску Сулејманову који је
остатак војске, тајна и себе спасао
тијем, што је на Виниће, последњи
дан битке, оставио аријергарду своју
на милост и немилост, од које је једва
што и остало јер је само тај дан преко
4000 мртвијех Турака пало. Док се то
догађало, неке стране новине непре-
стану су разносиле најцрње гласове о
Црној Гори, као: да је војска црно-
горска уништена, да народ бјежи без
обзира у Бочу, сам књажевски двор
да оставља Цетиње, и као круну сви-
јем измишљотинама својима донијеле
су још и ту вијест, да је Црна Гора
молила сад Аустрију сад Ингелску за
помоћ и посредовање, да је одбрани и
сачува од коначне пропасти. «Н. сл.
Преса» знала је већ и то јавити, да
се Аустрија у то име мобилише.

Захваљујући Богу, јунаштву црно-
горском и сјајном успјеху ваљда побје-
доносног оружја његовог, ми смо могли
задовољством пратити те непријатељ-
ске гласове, и што су крупнију не-
истину садржавали слађе смо им се
смијали, што нам најпријатније пада
данас, видећи исте листове у ријеткој
неприлици, јер незнају, како ће да
представе ову «промјену ратне среће»,
коју сад сами виде и признају на стра-
ни Црногорској.

Нема није потреба побијати те
непријатељске гласове, које су сада
сјајни резултати наше борбе свакојако
најбоље оповргли. Само према послед-
њој вјести, коју су безазлено прихва-
тили и неке иначе озбиље и пошто-
ване новине, дужност нам је изјавити,
да Црна Гора ничије помоћи ни по-
средовања није тражила.

Ако се ко мобилише, то може имати
другијех, својих разлога, који у ника-
кој свези нестоје са стањем Црне Горе,
која се несамо није налазила у никаквој
опасности, него једнако у снази као
икада, а сада још и у новој слави. Треба
и то да зна сваки: Све да је црногорска
војска била потучена у Острошком
пролазу, протекло би још доста вре-
мена и потоцима би се крви пролило,
док би се Турци приближили Цетињу.
Па и кад би Цетиње узели, још би се
дуго крвави бој био по Црној Гори и
помоћу божијом ипак би Црногорац
одолео сили некрста, кога је од Ко-
сова одбијао и домио.

ЦЕТИЊЕ, 27. Јунија.

Послије великијех, и за војску
нашу славнијех догађаја на бојишту,
наступи нов, врло значајан догађај.
То је одлазак све турске вој-
ске из Подгорице у Бугарску.

Догађај тај није у Црној Гори
никоме изненада дошао. Још кад су
у Острошком пролазу они жестоки
бојеви трајали и кад је јасна била
страховита погибија турска, ми смо
имали из главног књажевског стана
извјешће, које је потјецало из доброга
познавања стања ствари и јаснога
погледа на најскорији развитак њезин
и које се сада потпуно испунило. Ту
нам је било предочено ово: Док се
Сулејманова и Сајиб-пашина војска
састави под Спужом, једва ће је по-
ловина претећи иза овјех крвавијех
бојева. Па и двије трећине да је о-
стане, она неће вриједити мање него
половина цијеле силе турске, која је
ударила на Црну Гору, јер је стра-
ховити покољ и велики губитак овај
остатак турске војске напунио страхом
и њезину моралну снагу скоро уни-
штио. Уз то је врло важна околност,
да Турцима неможе знатија помоћ
доћи. Једина им је узданица био
Мехмед-Али-паша. Но и он би под
Морачом сасвијем потучен и несамо
то, него од Арнауца, којих је било
у његовој војсци већи дио, побјеже по-
слије онога пораза од 4000. Ако дакле
Сулејман-паша са жалоснијем остат-
ком тако поражене војске своје крене
на Црну Гору, његова савршена про-
паст сасвијем је извјесна. Но једва би
се могло мислити, да ће се Сулејман
усудити на тако извјесно опасан корак.
Много је вјеројатније, и скоро сигурно,
да ће из Цариграда поручити Сулеј-
ман-пашу, да хита у Бугарску, да бар
тамо подкријени турску војску, кад
се већ њему неможе поткрјељење
послати, а према Црној Гори, кад
јој већ толика сила немогаше ништа
учинети, да се ост не у дефензиви.
Свршени чин показује данас, да је ово
схваћање потпуно разложно било.

Пораз, који је јуначка војска
црногорска задала Сулејмановој и
Сајибовој војсци и савремени прелаз
руске војске на Дунаву и продирање
једнога одјељења њезиног у срце
Балкана учинише, да и овај остатак,
од туркофила толико слављене турске
војске са крвавом главом оде далеко
од Црне Горе. Ту лежи разјашњење
и ономе, зашто су се турске
војске, Сулејманова и Сајибова, о-
нако мучки састале онога дана
под Спужом и сутра дан
већ свануле под Подгорицом,
нечинећи никаква шемлука, што Турци
обичавају и без повода чињети, тек
да дају духа себи, а непријатељу то-
боже страх да задају, док је међутим
црногорска војска, која се у исти мах
на Косовом дугу саставила, кад и
турска под Спужом, и то са највећијем
одушевљењем, да су се до неба орли
усклици и поздрави своје витешком
Књазу, дала један ријетки приказ
своје снаге и самопоуздања и свој са-
станак и прелаз браће Руса на Дунаву
поздравила са 21 метком из топова
са Бијеле Рудине, више самога Спужа!

Ми верујемо, да је туркофиле
поразио глас о одласку тур ке војске
из Подгорице. Они данас жале своје
лијене снове о уништењу Црне Горе,
а можда се и стиде, што су у својој

великом заносу онако ужасно глупе
бесмислице говорили. Ипак се труде,
да прикрију то колико је могућно,
као што се опажа код некијех беч-
кијех и другијех листова. Они сад или
муче о рату црногорском, или припи-
сују побједу црногорске и овакав
сјајни резултат њихов «променљиво-
сти ратне среће».

Ми немамо ништа против тога, али
једној новој подрзљивости морамо крат-
кијем и јаснијем одговором на пут
стати.

Као што су се прије проносили гла-
сови, да је Црна Гора тражила помоћ и
посредовања Аустрије, да небуде пре-
гажена од Турске, тако сад опет хоће
да се каже, да је посредовањем Аустрије
Сулејман паша са својом војском позвао
из Подгорице и да је то отклонило ње-
гове операције према Цетињу.

Проглашујемо ту вијест и сваку
ној подобну, које ће се по свој прилици
још измишљати и у свијет турати, за са-
вршено неосновану. Устајемо против
тога најодсудније, јер је то мучки на-
падај на истину и на успјех тако
славне борбе наше јуначке војске.

Ми смо напријед казали, шта је
турску војску одвело из Подгорице.
Одлучни порази, које наша војска
задала турској, и савремени прелаз
Руса преко Дунава.

Братски и најодушевљеније поздра-
вамо храбру војску руску данас у Бу-
гарској и велики, у ратној историји го-
ростасни догађај, који је она на Дунаву
са ванредном вјештицом и јунаштом
извела за спас своје робујуће браће
за нову славу своју.

И најрадосније поздрављамо пред
овако сјајно славно довршеном првом
половином овога рата, нашега јуначког
и побједоносног Књаза и Господара
Николу и његову војску, која ће ако
Бог да, са новом славом и непромјенили
јунаштом довршити започето дјело!

Ратне вијести.

I.

Са црногорско-турског бојишта.

Вриједно би било ухватити прави
рачун о погибији турској у досадашњим
бојевима нашим. По извјештајима и до-
казима, који се имају у нашем главном
стану, у боју на Крстац пало је Турака
преко 4000. Исто по турскијем извјешта-
јима било је Турака рањенијех 2,200, а
мртвијех 1,800. На Прејеку пао је Турака
само 800. У деветодневном боју од Острога
до Винића по нашим извјештајима пало
је Турака до 8000. Извјештаји који су до-
бивани из Подгорице, кажу, да се још
не зна прави губитак, да га Турци крију
али међу њима истима, да се говори, да
су «сасвијем погинули» и сви су порађени
Сулејман паша пошто је дошао у Подго-
рицу, није се четири дана никоме пока-
зивао. Рањеника да је пуна Подгорица. У
три битке које је наша јуна војска имала
са Сајиб-пашиним војском рачуна се, да
је 4000—5000 Турака пало. По једно
турском извјештају из Скадра пало
Турака у тијем бојевима 6000, а г. Сти-
ману дописнику «Тажмса» јављају
Скадра, да их је пало 10,000. Ово ће бити
прећерано, но свакојако је карактеристично
што сами Турци тако говоре, и то и
казује колико су устрашени и порађени
Исти извјештач г. Стилмана јавља да
у Скадру 3000 рањеника донешено и да
три параброда носили са Хума тепеке
рањенике на их све у језеро скадарско
бацили. Ово биљежимо, и ако нам је т
шко помислити, да су Турци при свем
дивљаштву своме, тако што учинили. У
ме ли се дакле најпријатнији број и
извјештајима нашим и казивањима ту-
рскијем, то је Турака сигурно на
15,000.

Наш губитак може се узети до 2000 мртвијех и рањенијех, но доцније бићемо у стању са свијем тачан списак донијети.

II.

Са руско-турског бојишта.

Са руско-турског бојишта најважнија је та вијест, да је већ и руски главни стан прешао Дунав и смјестио се у Сиситово. Да, многе новине јављају, да је већ и Цар тамо приспео, који је, ступивши на бугарско земљиште, издао проглас бугарскоме народу, којем истоме јавља, да је Бугарима дошао час избављења и ослобођења. Каквијем одушевљењем бугарски паћеници дочекују ове ријечи Цара-ослободитеља, каколи поздрављају његову ослободитељску војску, мора си свако представити.

Судећи по овој околности, што је већ и главни стан руске војске на десном брјегу Дунава, може се закључити да је на тој страни веће и сва њихова убојна сила, која уопште има тај задатак, да Дунав прелази. Руска сила, која је код Сиситова Дунав прешла и сачињава управ њихову главну снагу, која ће доиста већ саде до 200.000 досизати. Лијево крило, као што нам јавља брзојав из Русчука, дјелује у правцу Русчук Шумла-Варна, те ће му бити задатак, да паралише турску снагу у овјем тврђавама и онемоћи главну турску оперативну силу, која се налази у четворкуту, што га ове тврђаве сачињавају; доким ће средиште и десно крило руско радити, да форсирају балканске кланце и дјелују према Дренопољу, на ком путу, тешко да ће наћи тешка одпора, пошто ће тим начином турска главна сила бити задржана на Дунаву у реченом тврђавском четворкуту. И тако ето и овђе је послужно нови метод ратовања, по коме се гледа, да се тврђаве обиђу и да се у њима што више противничке снаге улови и узупи. Ако Русима пође за руком, да турске тврђаве Русчук, Шумлу и Варну са југа обједу, као што су их већ опколили са сјеверозапада, и то прво него би турска војска између њих извукла своју војску, онда ће турски чувени тврђавски четворкут, којим се је толико грозило и разматало, бити права ступица, у којој ће остати уловљена и ван акције стављена главна турска сила.

За преласком код Сиситова следовао је непосредно и прелаз код Никопоља. Кад се узму на ум све тегобе и запријеке при преласку Дунава, онда се доиста морамо дивити његовој брзини и малијем жртвима, које је прелазак руску војску стао. Овијем сјајнијем успјехом рускога оружја прекинута је и разорена прва турска обрана основна. Да ће ови имати снаге и времена, да се прикупе на другој, то јест балканској линији, и да ту дочекају Русе ништо одлучивијем отпором, то је тешко вјеровати.

У осталом замукли су од 2—3 дана сви гласови, како са јевропејског тако и са азијског руско-турског бојишта, а то је најбољи знак, да је тамо наступила жестока, крвава радња, о којој ћемо набрзо имати што јављати.

Прокламација цара Александра Бугарима.

Посебни извјеститељ „Пресе“ у Добрури послао јој је у француском тексту следећу прокламацију, која се дијели међу бугарски народ:

Бугари! Моја војска отворила је слободан прелаз Дунава и ступа данас на ваше земљиште, на којем су се више него једанпут бориле за побољшање судбине хришћанских становника балканскога полуострва. Вијерни својим старијим повјестнијем традицијама, приећи увијек нову снагу из тијесне и више стољетне свезе са васколиким православним народом Русије, пошло је за руком мојим предцима, њиховим упливом и њиховом моћи осигурати судбину Срба и Румуна, позвав ове народе к новоме политичкоме животу. Вријеме и околности нијесу умањиле симпатије Руса за своје једновјернике на Истоку; они гоје увијек исту љубав и бригу за све чланове велике хришћанске породице на балканском полуострву.

Ја сам мојој храброј војсци, којој заповиједа мој многољубљени брат, велики књаз Никола Николајевић, поверио дадаћу, да осигура права ваше народности, она посвећена права, која сачињавају непромијењиви увјет ми, многа и редовитог развоја васколикога грађанскога живота. Ова права нијесте ви стекли свагом оружанога одпора, већ за цијену мученичке крви, којом сте ви и ваши праоци од вјекова напјали отачбинско земљиште.

Становници бугарске земље! Задаћа је Русије градити а не рушити. Она је одлукама божанске провидности позвана, да сва племена и све вјероисповијести разнијех дијелова Бугарске, ће живу становници најразличитијег поријекла и вјере, у миру здружи и измири. У будуће штитиће руско оружје свакога хришћанина против свакому насиљу. Никаква повриједа буди његове особе буди његова посједа, дошла од кога му драго, неће остати безкажњена. Сваки злочин бити ће оштро кажњен. Једнако има се штитити живот, слобода, част и имаће свакога хришћанина, био којега му драго обреда. Али наше поступање неће равнати никакова освета; у свему ће владати чувство праведности и чврста воља, да постепено ред и право ступе на мјесто нереда и самовоље.

И вама бугарскијем мухамеданцима управљам спасоносну опомену. Боли ме дозивати у памет злочинства и насиља, којима су се многи од Вас недавно учинили криви проти голоруким и невиним хришћанима. Ова грозна дјела немогу се заборавити; али руска област неће учинити вас све одговорне за злочинства неколицине вашњих једновјерника. Редовито и непристрана правда стићи ће само оне злочинце, који су остали некажњени, премда су њихова имена била добро позната вашој влади. Признајте правду Господа, која вас је неизбјеживо суслигла.

Скупите се у смијерности пред његовом свемогућом вољом. Покорите се савшим праведним захтјевима области, које ће се свуда поставити, ће ће допријети моје чете. Изволите послушати њихове заповиједи. Постаните мирни грађани друштва, које је приправно признати вам сва добродјелства редовите организације. Ваша вјера остати ће нетакнута; ваш обстанак, ваш иметак, ваш живот и част ваших обитељи биће нам света.

Бугарски хришћани!

Ви очекујете навијек дивне дане! Час вашег ослобођења од муслиманскога самовољнога господства напекон је куцнуо. Дајте свијету узвишен примјер хришћанске љубави. Заборавите пређашње ваше нутарње свађе, поштујућ савјесно легитимна права сваке народности, сдружите се као једновјерници у чувству слоге и братиске љубави, која једина сачињава тврд темељ грајне зграде. Сбите се под сјенку заставе руске, чије побједи су толико често одјекнуле преко Дунава и Балкана. Допринесите к успјеху рускога оружја, чувајућ исто ревно са свима силама и свима средствима, која су у вашој моћи. Ви ћете тиме служити сопственој вашој ствари, светогј ствари препорода ваше домовине.

У оној мјери, у којој ће руске чете напредовати у нутарњост земље, бити ће турска власт замијењена редовитом организацијом. Домаћи становници бит ће скоро позвани, да под врховним руководством посебним областима у њој судјелују, и нове бугарске легије служи ће као клица и језгра мјесне оружане власти, која има задаћу, да уздржи ред и сигурност. Ревност, коју ћете развити, да поштево служите вашој домовини, и непристраност, коју ћете у извршавању ове велике дужности засвједочити, доказа ће свијету, да сте достојни судбине, која вам је од Русије од толико година и за цијену тако великих жртава била приправљана.

Смијерношћу молим превршићете, да нам удјели побједу над непријатељем хришћанства и да благослови нашу праведну ствар. 1877. Александар.

Писма Дербија и Горчакова.

Много спомињану измјену писама Еарла Дербија и кнеза Горчакова гледе интереса Инглешке, који се имају чувати и шдедити у садањем рату, доносе сада инглешки листови дословце. Руски посланик, гроф Шувалов, био је посредник, на кога су и инглешки министар и руски државни канцелар управили своја писма. — Писмо лорда Дербија гласи:

„Спољашњи уред, 6. Маја 1877. Господине посланиче! Ја имам част потврдити вам, да сам примио ваше писмо од 6. Маја, у ком ме извјешћујете, да сте наумили отићи на кратак доплет у Русију. Пошто ће Ваша Преузвишеност недовољно сада имати згоду, да особно опћи са својом владом, то вам подносим некоја уважења, која су важна за будућу слогу међу Великом Британијом и Русијом.

Влада Њезиног Величанства неће изнова говорити о питању, је ли садањ рат праведан или потребит. Она је истом недавно изјавила о том своје мисли, те би свако даље расправљање било некорисно. Она преузима и дужност, коју јој налаже ратно стање, те је неодвлачно издала проглас о неутралности. Од првога

почетка она је дала упутити Порту, да она нема рачунати на њезину потпору, и она је одлучила непристрано следити овђе навјештену политику, докле буду на коцки само турски интереси.

Но у исто вријеме влада Њезиног Величанства сматра ипак потребитијем, да не постоји никакво неспоразумљење гледе њезиног положаја и њезинијех интереса. Ако би се садањи рат на несрећу раширио, то би он могао довести у погибелј интересе, које је влада Њезиног Величанства дужна и одлучила бранити, те је важно, на колико то допушта почетак рата, да даде јасно разумјети, која су најважнији међу онијем интересима.

У првом реду спомињем потребу, да се савез међу Јевропом и истоком преко суецког канала уздржи отворен, неопштећен и непрекинут. Сваки покушај, да се канал или његови улази блокирају или другијем начином подвезу, изгледа би влада сматрала пријетњом против Индији и тешком оштетом свјетске трговине. С оба двају разлога свако такво средство, које, како се влада Њез. Величанства нада и чврсто је увјерена, нити не лежи у намјери које ратујуће странке, не би се дало сложити са уздржањем пасивне неутралности од стране владе Њез. Величанства.

Финанцијални и трговачки интереси јевропских народа у Египту су толико знатно ангажирани, да навалу на ту земљу или само привремену окупацију исте у ратне сврхе, неутралне власти, а сасвијем сигурно Инглешка, не би могле равнодушно гледати.

Огромна важност Цариграда толико у војничком, колико у трговачком погледу, одвише је позната, те је нетреба разлагати. За то је једва нужно изјавити, да влада Њез. Величанства не може равнодушно гледати прелаз главнога града од толико особитог а важног положаја из руку његовијех садањњих посевника у друге.

Постојећи уговори, који су склопљени под санкцијом Јевропе, и који уређују бродарство у Босфору и Дарданелима, чине се влади Њез. Величанства мудријем и спасоноснијем, те би се по њеном схваћању дали подићи озбиљни приговори проти битној промјени тијех утаначена. Влада Њез. Величанства сматрала је такођер кориснијем, да искрено обзнани своје назоре у том погледу.

Течај догађаја могао би показати, да има још и другијех интереса, на пр. у перзијском зајеву, које би била дужност инглешке владе бранити, али она несумња, да је Вашој Преузвишености довољно означила границе, у унутрашњости којих се како се она нада, може држати рат, или свакако барем оне, у унутрашњости којих би она сама — на колико околности до сада допуштају створити мијешње — била приправна држати се политике суштезава и неутралности.

Она се узда, да ће Његово Величанство Цар руски добро уважити жељу, коју је гојила влада Њез. Величанства, да обзнани своју политику већ у почетку рата и да тако одговори на увјеравања, дана по Њег. царског Величанству у Ливадији и прогласења услед напутка Ваше Преузвишености, у којима је Њег. царско Величанство наложило своје поштење, да се, ако би захтјевала потреба, да се посједне један дио Бугарске, то има учинити само привремено и догле, док се установи мир и сугурност хришћанског народа. Влада Њез. Величанства не може боље доказати свога повјерења према изјавама Њег. царског Величанства Цара, него молећи Вашу Преузвишеност, да Њ. Величанству Цару и руској влади уручи отворено разложење британске политике, које вам имам част дати у предстојећем. Ја имам и т. д. Подп. Дерби.

Писмо кнеза Горчакова на грофа Шувалова гласи:

„Петроград 18. Маја 1877. Господине грофе! Вашој Преузвишености лорд Дерби повјерио је једно писмо, које развија назоре инглешкога кабинета о питањима, која би се могла наметнути у садањем рату и која би дирнула у интересе, које би Инглешка морала бранити. Његово Величанство Цар осврнуо се на то великијем интересима и признаје искреност онијех изјава, којем је сврха уклонити неспоразумљење међу објема владама.

Мој узвишени Господар налаже ми, да на то посве истиме начином одговорим, стављајући вас у положај, да једнаком отворености и јасноћом разложите наше назоре колико о точакама које је истакнуо лорд Дерби, толико о онијем, које се тичу интереса, које је Њ. царско Величанство са своје стране дужно штитити.

Царска влада бродарства на суецком каналу неће никаквијем начином блокирати, прекинути или му пријетити. Она сматра суецки канал подхватима, који су важни за трговину цијелога свијета и проти коме се несмије подузети никаква навала.

Египат јест дио турскога царства и његов контингент стоји код турске војске. Русија могла би с тога држати, да се налази у рату с Египтом. Успркос томе царска влада неће пријетити ни јевропскијем интересима, који су ангажирани у оној земљи у опће, нити онијем Инглешке напосе. Она Египта неће узети у круг својех ратнијех операција.

Што се тиче Цариграда, то опетује царски кабинет, ма да течаја и свршетка рата не може унапријед одредјелити да Њ. Велич Цар немисли стећи тога главнога града. Њ. Величанство признаје од заједничкога интереса, које се не може ријешити иначе, него опћијем договором, и да се, ако би настало питање о посједу тога града, не би могло допустити, да он припадне икојој јевропској власти.

Што се тиче морскијех тијесна, то она, акопрем њихове обостране обале припадају истоме сузерену, сачињавају једини излаз из двају великијех мора, у којима има цијели свијет интересе. За то је ради мира и опће равнотеже моћи важно, да се то питање уреди заједничкијем договором на праведнијем и крпешко зајамченијем темељима.

Лорд Дерби нишани још на друге британске интересе, које би могло дирнути евентуално раширење рата, на перзијски залијев и пут у Индију.

Царска влада изјављује, да она рата неће даље протегнути, него је потребно да се постигне отворено и јасно означена сврха, која је склонула Њ. Величанство Цара, да пограби оружје. Она ће инглешке интересе, које је споменуо лорд Дерби, догле штovati, док буде Инглешка неутрална. Она има право очекивати, да ће инглешка влада са своје стране једнакијем начином обазирати се на посебне руске интересе, који су ангажирани у садањем рату и ради којих је Русија метнула толике жртве.

Ти интереси постоје у апсолутној потреби, да се учини свршетак жалосном положају Хришћана, живићњих под турским господарством, и неспрестанијем смутњама, које изазива садање стање. То стање ствари и насиља, која одгуд произлазе, производе у Русији покрет, којему су повод хришћанско осјећање, које је толико дубоко у руском народу, и свезе вјере и порекла, које га вежу свеликијем дијелом хришћанскога народа Турске. Царска је влада дужна уважавати ове чињенице тијем више, што оне уједно упливицу и на унутрашњу и на спољашњу ситуацију државе.

У свакој од тијех криза сумњичи се и биједи политика Русије и тресу њезини унутрашњи одношаји, њезина трговина, њезине финансије, њезин кредит.

Њ. Величанство Цар не може допустити, да буде Русија на неопредјелено вријеме извргнута тијем пренесретнијем догађајима, који пријече њезин мирни развитак и допосе јој непрорачуњиву штету. Да се напоследјку зачепа тај извор зала, одлучило је Њ. Величанство Цар наметнути својој земљи терет рата. Сврха може се само тијем постићи, да се хришћански народ у Турској постави у положај, који његов обстанак и сигурност кријенко брани проти неосновљивијем злоупотребама турске управе. Тај интерес, који је заиста животни интерес за Русију, непротиви се ниједном интересу Јевропе, која са своје стране једнако трпи од нестајнијех одношаја на истоку.

Царски је кабинет жељену сврху настојао постићи уз судјеловање пријатељских и савезнијех власти. Мој узвишени господар, присиљен сада да иде сам за оном сврхом, одлучио је неположити оружја, док је неосигура потпуно, поуздано и кријенко.

Ја вас молим, да ове назоре приопћите лорду Дербију и да му при том изјавите, да царска влада има право надати се, да ће их влада Њез. британског Величанства признати истиме духом и приведности, који нас обвезује, да иптујем интересе Инглешке, и да ће одтуда извести онај исти закључак, који з ми сами, наиме: „да у назорима, који су замијенити искрености измијењени међу објема владама, нема ништа, што се не би дало смислити, да се уздрже њихови пријатељски одношаји и мир истока и Јевроп“. Примите и т. д. Подпис.

Горчаков.